

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Тодорка Стоянова Атанасова-Калайджиева,
катедра „Мениджмънт“, Стопански факултет на Тракийски университет, Стара Загора,
научна специалност „Организация и управление на производството (управление на
предприятието)“, ПН 3.7 Администрация и управление

Автор на дисертационния труд: Никола Иличов Илчев (d020420200), докторант в СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов към катедра „Търговски бизнес“, за придобиване на ОНС „Доктор“ по ДП „Икономика и управление (търговия) в ПН 3.8 „Икономика“

Тема на дисертационния труд: „АДАПТИРАНЕ НА БИЗНЕС МОДЕЛ ЗА ТЪРГОВИЯ С ХРАНИТЕЛНИ СТОКИ И НАПИТКИ В ДИГИТАЛНА СРЕДА“

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

Дисертационният труд на Никола Иличов Илчев е обсъден и насочен за публична защита на заседание на катедра „Търговски бизнес“, Факултет „Производствен и търговски бизнес“ при СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов.

Разработеният дисертационен труд е с обем от 170 стандартни страници и е структуриран в: увод, три глави, заключение, използвана литература, списъци на таблици и фигури, декларация за оригиналност и достоверност, приложения.

Използваната литература включва общо 91 литературни източника, от които 17 са на кирилица и 74 на чужд език.

Резултатите от изследването и анализа са представени на 29 фигури и 12 таблици.

Становището ми е възложено на основа Заповед № 1304/11.12.2024 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов, като член на Научно жури, избрано от ФС на факултет „Производствен и търговски бизнес“, Протокол №5/10.12.2024 г. То е изготвено съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов.

II. ОЦЕНКА НА ФОРМАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

Темата на дисертационния труд е *много актуална*. Тя е фокусирана върху изграждане на бизнес модел за търговия на хранителни продукти и напитки, използвани в ежедневието, при условия на нарастващ дял на онлайн-предлагането и онлайн-продажбата на разнообразни стоки. В динамичното ежедневие на човека услугата на онлайн-магазините, базирана на мобилните технологии, е много практична. Това принуждава потребителите да се обръщат към онлайн-услугите все повече.

Обект на изследване са търговци, предлагащи хранителни стоки и напитки, както офлайн, така и в дигитална среда, с идея да се съпостави тяхната дейност, да се направят изводи и препоръки, които да подпомогнат изграждането на хибриден бизнес модел.

Предмет на изследването са бизнес моделите за търговия с хранителни стоки и напитки в дигитална среда и възможността за тяхното внедряване в предприятие, развиващо главно традиционна търговия.

Целта на дисертационния труд е правилно формулирана и напълно кореспондира със структурата.

Изследователските *задачи*, които се решават, за да се изпълни поставената цел са четири. Те произтичат от целта и логически са свързани със съдържателната структура на дисертацията.

В дисертационния труд е формулирана *изследователска теза*, която е доказуема.

Изпълнението на поставената цел и на задачите се осъществява чрез следните *методи*: логически и ретроспективен анализ; синтез на първични и вторични данни; сравнителен анализ; анкетен метод; исторически подход, индукция и дедукция.

В дисертационния труд са посочени *ограничителните условия* в териториален, времеви, предметен аспект, както и по отношение на провеждането на анкетното проучване.

В *увода* се представят актуалността на разработваната тематика, обекта и предмета на изследване, целта и задачите, изследователската теза, методологията на изследване и ограничителните условия.

В *първа глава* е осъществен задълбочен теоретичен анализ на изследванията на водещи български и чуждестранни автори по проблематиката, свързана с онлайн пазара на хранителни стоки и напитки. Докторантът извежда понятиен апарат на изследването. Пролічва много добро познаване, както на общата икономическа теория, а също и на специализираната, свързана с традиционната и онлайн търговията. В изложението се откроява авторовото мнение. От осъществения литературен анализ се формулират точни изводи.

Втора глава на дисертационния труд се отличава с аналитико-методологичен характер. Анализирани са основни фактори, влияещи върху успеха на дигиталната търговия с хранителни стоки и напитки. Представени са различни комбинации на бизнес модели при използване на една и повече технологии, наличие на един и повече пазари. Изследван е световният опит при онлайн търговията на хранителни стоки и напитки. На тази основа докторантът изяснява характеристиките на бизнес модела за онлайн търговия с хранителни стоки и напитки. Разработен е собствен алгоритъм за създаване и внедряване на бизнес модел за търговия с хранителни стоки и напитки в дигитална среда (фиг. 11, стр.104). От изложението в тази глава проличават много добрите знания на докторанта по тематиката. Обобщенията и изводите са точно формулирани.

Трета глава е конструктивно-перспективна по съдържание. В нея докторантът представя практико-приложни аспекти на адаптирането на бизнес модел за офлайн търговия с хранителни стоки и напитки в дигитална среда, основавайки се на най-голямата търговска верига от магазини в област Русе, притежаваща 26 търговски обекта. Извършен е сравнителен анализ между традиционния модел при изследвания обект и онлайн модел на магазин. Изведени са основните им предимства и недостатъци. Предложено е адаптиране на офлайн модела към онлайн бизнес модела (табл. 9, стр.124). Анализирани и правилно са интерпретирани резултатите от собствено анкетно проучване, което установява нагласите и удовлетвореността на потребителите при онлайн търговия с хранителни стоки и напитки. Анкетното проучване е проведено сред 220 респондента от цялата страна през април 2024 г. В трети параграф са дадени насоки за адаптиране на бизнес модела за търговия с хранителни стоки и напитки в дигитална среда, включващи три сценария, много добре представени на фиг. 27, 28, и 29. Изложението в трета глава демонстрира задълбоченост в познанията на докторанта, оригиналност в предложенията и аргументираност при тяхното представяне.

В *заключението* на дисертацията е направено обобщаване на основните резултати от изследването.

Резултатите от научното изследване са популяризирани в страната и чужбина, като са публикувани две статии и са представени два доклада на научни конференции.

Авторефератът отговаря на изискванията и обективно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Обобщавайки, оценката за структурата и съдържанието на дисертационния труд на докторанта считам, че напълно са изпълнени изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ по ДП „Икономика и управление (търговия)“. Налице е балансирано съотношение между отделните части в дисертацията, оформена е много добре. Изпълнена е поставената цел и са решени първоначално заложените задачи. Доказана е изследователската теза. Стилът на изразяване е научен и разбираем. При разработване на дисертационния труд са спазени правилата на научната етика. Използваните автори са цитирани точно.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

Разработеният дисертационен труд притежава научни и научно-приложни приноси, които ще спомогнат за разширяване и надграждане на теоретичните и методически постановки в областта на традиционната и онлайн търговия с хранителни стоки и напитки.

Считам, че представеният адаптиран бизнес модел за търговия с хранителни стоки и напитки, приспособен за офлайн търговски обект е оригинален принос с теоретико-приложен характер. Потвърждавам и останалите приноси, които са представени в справка от докторанта.

В справката-декларация за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“ докторантът постига 40 точки при изискуеми 30.

IV. Въпроси по дисертационния труд:

Към автора на разработения дисертационен труд имам следните въпроси:

Какви са основните рискове за търговските обекти с хранителни стоки и напитки при преминаването им от традиционна към електронна търговия?

Как могат търговските обекти да преодолеят тези рискове?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение:

Докторантът **Никола Иличов Илчев** е разработил на необходимото научно ниво дисертационния труд и е изпълнил напълно изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ по ДП „Икономика и управление (търговия)“. Това ми дава основание да твърдя, че докторантът притежава задълбочени познания и успешно прилага съвременни методи за изследване в областта на икономиката и търговията, правилно интерпретира получените резултати, налице са неоспорими научно-приложни приноси.

В заключение, позволявам си да предложа на уважаемото Научно жури, да оцени високо разработения дисертационен труд и да гласува положително за присъждането на докторант **Никола Иличов Илчев** образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, професионално направление 3.8. „Икономика“, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“.

08.02.2025 г.
Стара Загора

Изготвил становището:
(проф. д-р Тодорка Атанасова-Калайджиева)